

Ekonomistler, ekonomik modellerin iklim değişikliğini hafife aldığı konusunda hemfikir.

David Roberts (25 Kasım 2016)

Günümüzde iklim değişikliğinin oluşturduğu tehdit hakkında bilim dünyasında geniş bir mutabakat olduğu oldukça bilinen bir olgu. Ancak analistler ve gazeteciler çoğu zaman ekonomi çevrelerindeki mutabakatın o denli geniş olmadığını, ekonomistlerin bilim insanların önerdikleri eylemlere karşı maliyetlerinden dolayı temkinli olduklarını ifade (ya da ima) ediyor.

Peki, bu doğru mu? Ekonomistlerin bu konu hakkındaki fikirlerine dair bugüne kadar çok az sayıda araştırma yapılmış ve bu yapılan az sayıdaki araştırmada metodolojik eksiklikler bulunuyor.

Geçtiğimiz yıl, New York merkezli Institute for Policy Integrity (IPI) bu alandaki eksiliği iklim değişikliği konusunda çalışma yayımlamış ekonomistlere [geniş çaplı bir anket](#) düzenleyerek gidermeye çalıştı.

Çıkan sonuçlara gelince, bazı sorular hakkında geniş mutabakat varken, bazı sorularda fikir ayrılığı gözlemlendi, ancak her sorunun medyan yanıtına bakıldığında, iklim ekonomistlerinin iklim değişikliğine karşı daha güçlü bir şekilde ve daha erken harekete geçilmesini destekledikleri görülmekte. Bilim insanları gibi ekonomistler de iklim değişikliğinin ciddi bir tehdit olduğu ve hemen eyleme geçilmesi gerektiği konularında hemfikir.

Araştırma hakkında kısa bir not

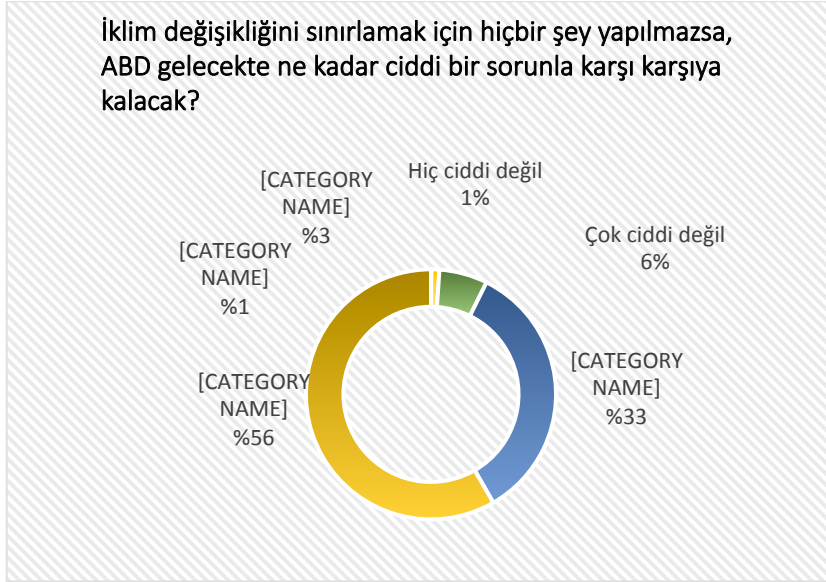
IPI, 1994 yılından bu yana en saygın ekonomi ya da iklim ekonomi dergilerinde iklim değişikliği hakkında makale yayımlamış her ekonomistin ismini bulmaya çalıştı. IPI 1,103 (hala bu alanda çalışan ve erişebilir olan) ekonomisti buldu ve hazırladığı anketi bu kişilere ulaştırdı; Ankete, bu türde bir anket için oldukça önemli bir sayı olan, 365 kişi yanıt verdi.

Metodoloji konusuna fazla derinlemesine girmeyeceğim ancak burada bir grubun fikirlerinin doğru okunmasının en iyi yolu hakkında bazı ilginç sorular var. IPI, daha ufak bir gruba tartışmalarını ve bir mutabakata varmalarını istemek yerine (ki bu da grup düşüncesi ve aykırı fikirlerin “aşağı çekilme” riskini taşır), “kalabalığın bilgeliği” yaklaşımını tercih ederek, geniş bir ekonomist grubuna anket yapmayı tercih etmiş.

Bu tür anketlerde her zaman bir seçim yanlılığı riski bulunur – konuyu önemseyenlerin yanıt verme olasılıkları daha yüksek olabilir. Ancak mesleklerinde “telaşa vermek” olarak gördükleri yaklaşıma karşı çıkmayı önemseyen, Richard Tol gibi bazı ekonomistler de var ki, onlar da anketi yanıtlama konusunda istekli olabilirler. Anketi düzenleyenler bu bilinmezleri kısmi de olsa güvenilirlik aralıklarıyla kapatıyor; metodoloji hakkında daha fazla bilgi edinmek için [araştırmanın uzun versiyonunda](#) okuyabilirsiniz.

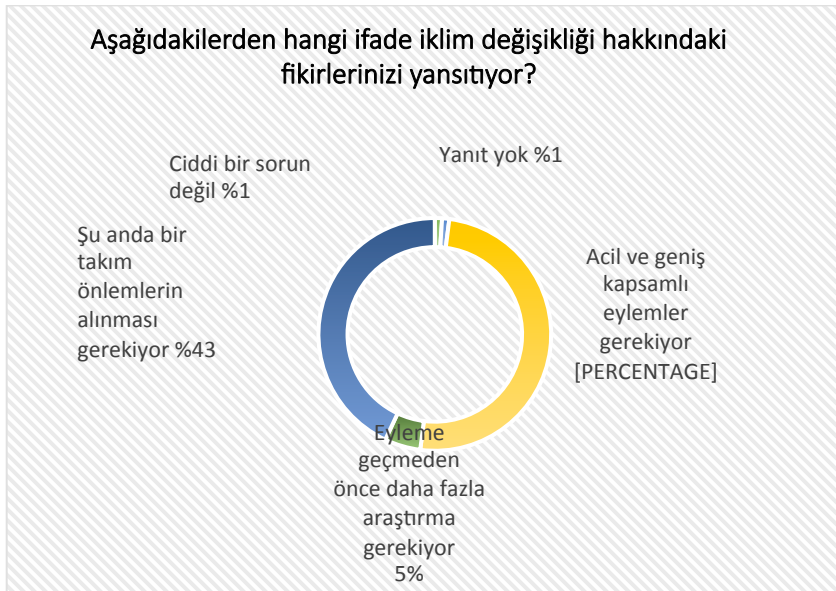
Çoğu ekonomist iklim değişikliğinin acil eylem gerektiren ciddi bir sorun olduğu görüşünde.

Çoğu ekonomist yavaşlatılmayan iklim değişikliğinin ABD için ciddi bir sorun olacağına inanıyor.

([Institute for Policy Integrity](#))

Ve ekonomistlerin çoğu acil olarak eyleme geçilmesi gerektiğini düşünüyor:

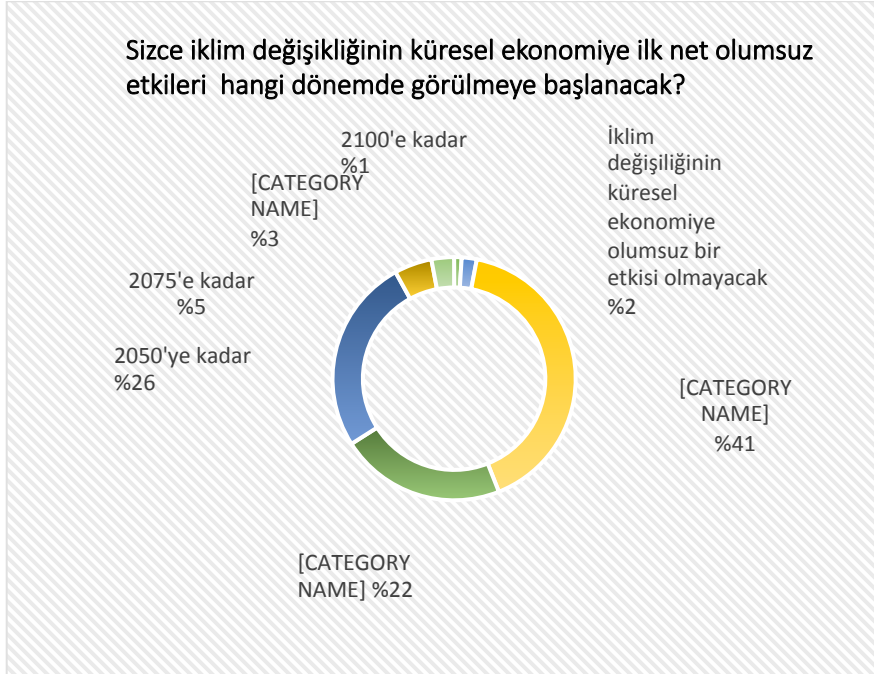

([Institute for Policy Integrity](#))

Her iki soru için de oranlar çoğu kamuoyu araştırmasında elde edilen oranlardan oldukça yüksek; kamuoyu iklim değişikliğini daha uzak bir tehdit olarak görme eğiliminde.

Ekonomistler iklim değişikliğinin ekonomiye zarar vereceğine ve büyüme oranlarını düşüreceğine inanıyor.

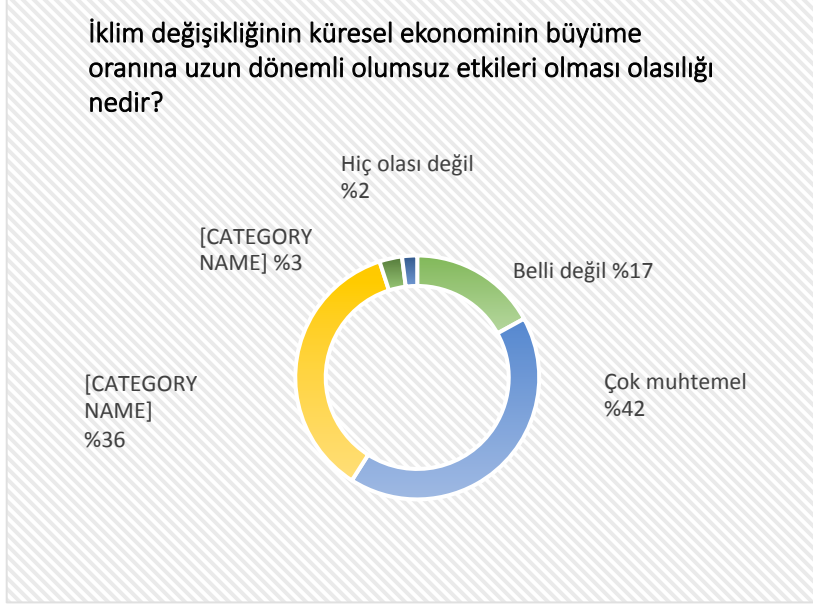
İklim değişikliğinin küresel ekonomiye olumsuz etkilerinin ne zaman başlayacağı sorulan ekonomistlerin yanıtları aşağıda verilmiştir:

(Institute for Policy Integrity)

Yanıtlarda çıkan medyan tarih, 2025 yılı çoğu önde gelen ekonomik model tahmininden oldukça erken bir tarih. Örneğin, alanda kullanılan üç büyük modelden biri, Tol'un [FUND modeli](#), etkilerin 2080'e kadar net negatif olmayacağını ileri sürüyor. (Bu modellere daha sonra değineceğiz.)

Ekonomistler, iklim değişikliğinin ekonomik büyüme oranlarını da er ya da geç düşüreceği konusunda da fikir birliği yapıyorlar:

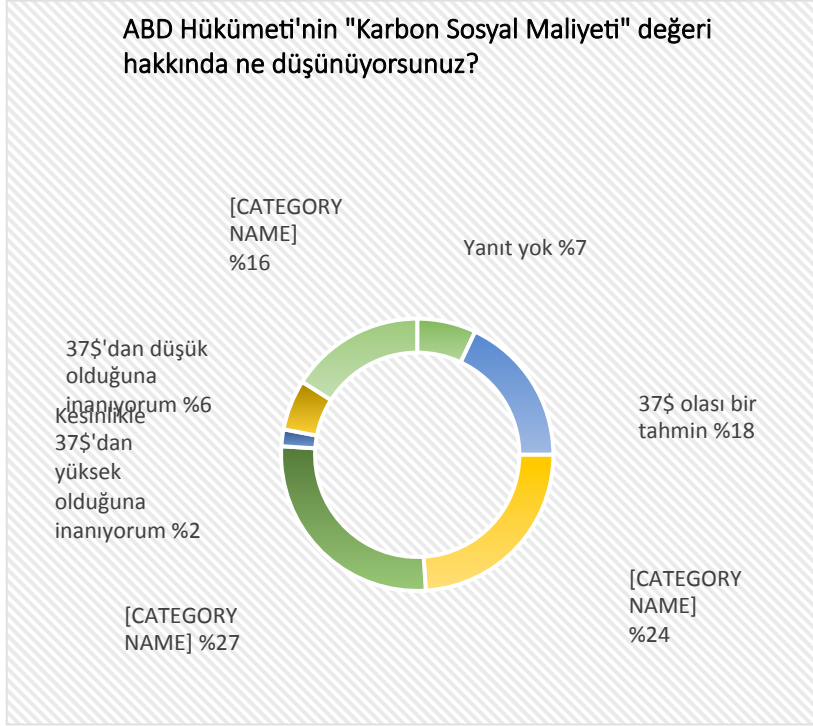
(Institute for Policy Integrity)

Ekonomistler, ekonomik modellerin hatalı olduğunu düşünüyor

Araştırmanın en ilginç sonuçları, en azından benim gibi iklim meraklıları için, ekonomik modeller ve kullanılan değer ve varsayımlar hakkında. Kısaca, iklim konusunda çalışan çoğu ekonomist, (görece az sayıda ekonomistten oluşan) iklimin modelleme camiasının iklim değişikliğini sistematik olarak hafife aldığını ve böylece politika yapıcılara yanlış öneriler verdiklerini düşünüyor.

Arka plan hakkında bazı bilgiler: İklim modellemesi genellikle entegre değerlendirme modelleri (IAM) kullanılarak yapılır. IAM'lerin eksik taraflarına bir [yazımda](#) değinmiştim. IAM'ler politika oluşturmada kullanılan iklimsel-ekonomik tahminleri üretir; ürettikleri sonuçlar büyük ölçüde başlangıçta yapılan girdi değerleri seçimlerine dayalıdır.

Örneğin, bir ton karbon emisyonunun yol açacağı toplam ekonomik zarar olan “karbon sosyal maliyeti” bu değerlerden biridir. Anketteki bir soru doğrudan bu konuya değiniyor. Soruda “2013'te ABD hükümetine ait bir Kuruluşlararası Çalışma Grubu karbon sosyal maliyeti tahmini için 37 ABD doları (2007 ABD doları kuru üzerinden) değerini kullandı, sizce bu değer doğru bir değer midir?” sorusunu yöneltiliyor. Sonuçları aşağıda verilmiştir:

(Institute for Policy Integrity)

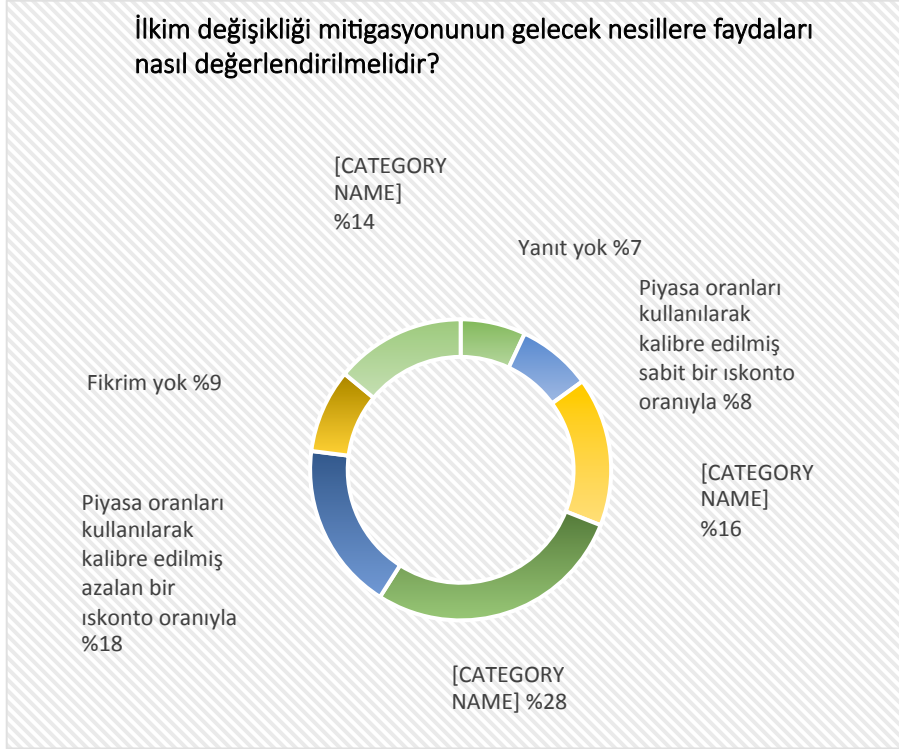
Sonuçlar raporda "Bu soruya yanıt vermeyenleri hariç tutarsak, yanıt verenlerin dörtte üçü halihazırdaki karbon sosyal maliyetinin 37 ABD doları ya da daha yüksek olduğuna inanırken, sadece %9'u bu değer için yüksek olduğuna inanıyor" olarak özetliyor.

ABD hükümetinin karbonun sosyal maliyet değeri tahmini gerçek değerden düşükse, bu iklim politikaları için çok önemli sonuçlar doğurur; daha yüksek bir değer daha iddialı önlemler alınmasının haklılığını ortaya koyar.

IAM'lerde kullanılan bir diğer başlıca parametre ise gelecekteki zararların (ya da faydaların) bugünkü zararlara kıyasla ne kadar ıskonto edildiğini belirten "ıskonto oranları"dır. İskonto oranları hakkında daha fazla bilgi istiyorsanız –ve kim istemez ki?- birkaç yıl önce bunları anlatan ve şirin su samuru fotoğrafları da içeren [uzun bir yazı](#) yazmıştım. Önemli olan, yüksek bir ıskonto oranı bugün daha az iddialı olmamıza neden olurken, (gelecekteki zararlara daha yüksek bir değer biçen) daha düşük bir ıskonto oranının daha iddialı adımlar atmamızın haklılığını ortaya koyacak olması.

Şu anda ABD hükümetinin (iklim politikaları dahil) tüm politikaların gelecekteki zarar ve faydalarını hesaplamakta kullandığı metot, piyasa faiz oranlarına sabitleştirilmiş sabit ıskonto oranıdır. Bu, genellikle yüzde 2.5, 3 ve 5'lik ıskonto oranları kullanılarak üç politika senaryosunun kullanıldığı anlamına gelir.

Peki, o halde ekonomistler bunun iklim politikalarına uygulanması hakkında ne düşünüyor?

(Institute for Policy Integrity)

Ekonomistlerin yalnızca %8'i bugün kullanılan iskonto oranının iklim politikalarına uygun olduğunu düşünüyor. Büyük bir çoğunluk, oranın ya zaman içinde azalması gerektiğini ya da piyasa kriterleri yerine etik kriterlerle belirlenmesi gerektiğini, ya da her ikisini birden olması gerektiğini düşünüyor. (Etik kriter kullanmak genellikle oranı daha düşürmek anlamına gelir; kimi ekonomist de "jenerasyonlar arası" iskonto oranının sıfır olması gerektiğini ileri sürüyor).

Ekonomistlere "eğer hükümetin sabit bir iskonto oranı seçmesi gerekse, bu ne olmalı?" sorusu da soruldu. Medyan yanıt %2 , yani ABD hükümetinin kullandığı en düşük değerden de düşük bir değere oldu.

Bu sonuçların politikalar açısından anlamı bir kez daha net olarak görülüyor: daha fazla iddialı olma ihtiyacı.

İklim modelleri ve iklim politikaları için çıkarımlar

Anketten elden edilen başlıca bilgi, ekonomistlerin büyük bir çoğunluğunun, iklimbilimcilerle karşılaştırıldığında farklı konularda daha fazla sayıda farklı görüşe sahip olmalarına rağmen, iklim değışikliğinin hemen harekete geçilmesini gerektiren önemli bir sorun olduğu konusunda hemfikir olmaları. Ekonomistlerin %80'ı ABD'nin kendi emisyonlarını sınırlandırarak diğer ülkelerin aynısını yapmalarına teşvik edebileceğine inanıyor ve %77'si ABD'nin tek taraflı harekete geçmesini destekliyor.

İklimbilimciler gibi, profesyonel ekonomistlerin de iklim değışikliğine dair endişeleri ve eyleme geçilmesine verdikleri destek genel kamuoyununkinden fazla.

Daha da ilginç olanı, ekonomik mutabakatın politika yapıcılarının rehber olarak yararlandıkları ekonomik modellerden daha güçlü görünmesi. Bu ilk bakışta tuhaf bir durum. Bu ekonomik modelleri ekonomistler yapmıyorsa, kim yapıyor?

Gerçekten de ekonomik modelleme camiası iklime odaklanan ekonomistlerin küçük bir alt grubunda oluşuyor ve kendi alışkanlık ve geleneklerine sahip. IAM'ler uzun süredir diğer ekonomistler tarafından eleştiriliyor. Sıkça eleştirenler biri de MIT ekonomisti [Robert Pindyck](#). Yakın zamanda yayımladığı "[İklim Politikalarında Modellerin Kullanımı ve Yanlış Kullanımı](#)" adlı makalesinde Pindyck, IAM'lerin objektif, gerçeğe dayalı tahminler ve projeksiyonlar üretme iddiasını taşıdığını ancak bu tahmin ve projeksiyonların neredeyse tamamen modeli yapan kişinin karar verdiği girdi değerlerine bağlı olduğunu belirtiyor. Kısaca, IAM'ler modeli yapan kişinin (iskonto oranları, vs. hakkındaki) görüşlerini yansıtıyor.

Pindyck makalesinde yeni bir metot öneriyor. Önemli değerler (iskonto oranı, felaket sonuç ihtimalleri, karbon sosyal maliyeti), modeli yapan kişi tarafından seçilmek yerine, uzman görüşlerden oluşan geniş bir örnekleme temel alınarak belirlenmeli.

IPI'nin yaptığı anket uzmanların bu konulardaki görüşlerini anlamak için iyi bir ilk adım. Bu anket profesyonellerin pozisyonlarını netleştireceği gibi, durumu daha iyi temsil eden modeller hakkında bilgi sağlayarak, ekonomistlerin politika yapıcılara verdikleri önerilerin niteliğini iyileştirebilir.